

УДК 159.923.2:355.721:316.77

[https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series12.2025.26\(71\).9](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series12.2025.26(71).9)

КОМУНІКАТИВНІ ТА ОРГАНІЗАТОРСЬКІ ЗДІБНОСТІ У СТРУКТУРІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНОГО ЗАКЛАДУ

Галина Хомич

кандидат психологічних наук, професор кафедри психології

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

08401, Україна, м. Переяслав, вул. Сухомлинського, 30

ghpsua@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8748-8165>

Мелані Вайсберг

аспірант кафедри психології

Університет Григорія Сковороди в Переяславі

08401, Україна, м. Переяслав, вул. Сухомлинського, 30

melanie.vaisberg.mv@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0009-2021-2741>

Анотація

У статті досліджено місце та роль комунікативних та організаторських здібностей у структурі соціально-психологічної компетентності працівників військово-медичних закладів. Встановлено, що соціально-психологічна компетентність є інтегративною характеристикою особистості, яка включає систему знань, навичок та особистісних якостей, представлених у когнітивному, емотивному, поведінковому та ціннісно-мотиваційному компонентах. Уточнено специфіку професійної комунікації у військово-медичному середовищі, яке характеризується високою стресовістю та підвищеною відповідальністю за прийняті рішення. Виявлено статистично значущі відмінності між медичними сестрами та лікарями за ключовими показниками комунікативних та організаторських здібностей. Так, медичні сестри демонструють вищий рівень комунікативних здібностей. Водночас, лікарі показують вищий рівень організаторських здібностей, що зумовлено специфікою їхньої діяльності, пов'язаної з прийняттям клінічних рішень, плануванням лікування та координацією роботи медичного персоналу. Узагальнено регуляторні механізми спілкування, де лікарі демонструють вищий рівень самоконтролю у спілкуванні, вміння слухати та викладати свої думки, порівняно з медичними сестрами. На основі результатів дослідження виділено ключові фактори, які формують структуру соціально-психологічної компетентності військово-медичного персоналу з урахуванням специфіки професійних ролей. Для медичних сестер визначено такі фактори, як адаптивна міжособистісна та комунікативна компетентність, стресостійкість, організаторські здібності, сенситивність у взаємодії. Для лікарів виокремлено емоційну регуляцію у професійному контексті, рефлексивно-адаптивну компетентність, життєстійкість у складних та проблемних ситуаціях. Зроблено висновки стосовно диференційованого підходу з розвитку комунікативних та організаторських здібностей медичного персоналу з урахуванням специфіки їхньої професійної діяльності.

Ключові слова: комунікативні здібності, організаторські здібності, соціально-психологічна компетентність, військово-медичні заклади, лікарі, медичні сестри, регуляторні механізми спілкування.

Вступ

Актуальність дослідження соціально-психологічної компетентності персоналу військово-медичних закладів зумовлена кількома чинниками. По-перше, в умовах зростання кількості збройних конфліктів та військових дій у різних регіонах світу діяльність військово-медичних закладів набуває особливого значення. По-друге, персонал таких закладів працює в екстремальних умовах, що висуває підвищені вимоги до їхніх професійних та особистісних якостей. По-третє, ефективність надання медичної допомоги військовослужбовцям значною мірою залежить від соціально-психологічної компетентності медичних працівників.

Особливою зоною уваги є комунікативні та організаторські здібності персоналу, які забезпечують ефективну взаємодію між медичними працівниками, а також, між медиками та пацієнтами. У військово-медичних закладах комунікація має свою специфіку, оскільки відбувається в умовах підвищеного стресу, часових обмежень і необхідності дотримання військової субординації. Організаторські здібності набувають особливого значення під час реалізації лікувальних заходів в умовах обмеженості ресурсів.

Проблема соціально-психологічної компетентності медичних працівників привертає увагу багатьох дослідників, проте специфіка військово-медичних закладів залишається малодослідженою темою. Серед сучасних досліджень відзначаємо роботи, що стосуються сфери післядипломної освіти військових лікарів, формування у них здатності ефективно працювати у невизначених, складних і неоднозначних середовищах (VUCA) (Wellington et al., 2022). Вчені зауважують, що розвиток комунікативних здібностей військових медсестер знаходяться лише на середньому рівні (Gholami et al., 2015), виявлено суттєві відмінності між самооцінкою лікарів щодо своїх комунікативних навичок та їх оцінкою пацієнтами; збільшення робочого навантаження представлено як основну перешкоду для ефективної комунікації (Hussain et al., 2022).

До сфери актуальних питань українських дослідників належать, зокрема: пошуки інструментів підвищення ефективності діяльності фахівців соціономічних професій (Ніколаєв, 2024), розробки стратегій надання психологічної допомоги клієнтам у кризових ситуаціях (Хомич & Ткач, 2020), технологій взаємодії із військовослужбовцями (Грись & Максименко, 2017). Методологічними засадами презентованої роботи є дослідження нейроособистісних аспектів стресу, пов'язаного з війною, що має важливе значення для розуміння психологічних реакцій пацієнтів і медичного персоналу в умовах військового конфлікту (Tkach & Lunov, 2023); роботи щодо впливу стресових факторів на діяльність медичних працівників (Peterson et al., 2019).

Аналіз попередніх досліджень свідчить, що соціально-психологічна компетентність персоналу військово-медичних закладів є багатокомпонентною структурою, яка включає комунікативні та організаторські здібності. Однак спостерігається нестача досліджень, які б комплексно вивчали взаємозв'язок між цими компонентами та їх вплив на ефективність професійної діяльності в умовах військово-медичного середовища.

Метою дослідження є визначення місця та ролі комунікативних та організаторських здібностей у структурі соціально-психологічної компетентності працівників військово-медичних закладів, виявлення особливостей їх прояву у лікарів та медичних сестер.

До основних **завдань** дослідження можна віднести:

- 1) визначення статусу та специфіки комунікативних і організаторських здібностей у структурі соціально-психологічної компетентності працівників військово-медичних закладів, які працюють в кризових умовах;

2) виявлення та аналіз відмінностей у прояві комунікативних, організаторських здібностей та регуляторних механізмів спілкування між медичними сестрами та лікарями військово-медичних закладів.

Методи дослідження

Методи дослідження включали комплексний теоретичний аналіз наукової літератури зі специфіки діяльності військово-медичних закладів, а також емпіричне дослідження із застосуванням психодіагностичних методик: «Методика діагностики комунікативних і організаторських схильностей (КОС-2)» (В. Синявський, Б. Федоришин); дослідження регуляторних механізмів комунікації серед персоналу військово-медичних закладів здійснювалося за допомогою «Методики діагностики самоконтролю в спілкуванні» (М. Снайдер) та «Методика оцінки комунікативних умінь» (О. Міхельсон, адаптація Ю. Гільбуха), що передбачало оцінку самоконтролю в спілкуванні, вміння слухати та вміння чітко висловлювати думки. Оцінювання проводилося за трьома шкалами: самоконтроль у спілкуванні, вміння слухати та вміння висловлювати думки.

Аналіз отриманих даних здійснювався за допомогою статистичних методів, включаючи t-критерій Стьюдента для порівняння показників між групами медичних сестер та лікарів, кореляційний аналіз для виявлення взаємозв'язків між досліджуваними параметрами. У дослідженні брали участь 126 медичних працівників військово-медичних закладів, з яких 77 медичних сестер та 49 лікарів різних спеціальностей.

Результати та дискусії

Соціально-психологічна компетентність є інтегративною характеристикою особистості, що включає систему знань, умінь, навичок та особистісних якостей, які забезпечують ефективну соціальну взаємодію та професійну діяльність. У контексті військово-медичної діяльності соціально-психологічна компетентність набуває особливого значення, оскільки саме вона визначає здатність медичного працівника ефективно функціонувати в умовах підвищеного стресу, невизначеності та високої відповідальності.

Структура соціально-психологічної компетентності включає кілька ключових компонентів: когнітивний компонент (система знань про соціально-психологічні процеси, закономірності поведінки людей, принципи ефективної комунікації), емоційний компонент (емоційний інтелект, емпатія, здатність до емоційної саморегуляції), поведінковий компонент (комунікативні та організаторські здібності, навички взаємодії, вміння конструктивно вирішувати конфлікти), ціннісно-мотиваційний компонент (система цінностей, мотивація до професійного зростання, етичні принципи).

Особливе місце в структурі соціально-психологічної компетентності займають комунікативні та організаторські здібності, які забезпечують ефективну взаємодію з іншими людьми та координацію спільної діяльності.

Комунікативні здібності – це комплекс індивідуально-психологічних особливостей, які забезпечують ефективність комунікативної діяльності та взаємодії з іншими людьми. У контексті військово-медичної діяльності комунікативні здібності набувають особливого значення, оскільки вони визначають якість взаємодії з пацієнтами, колегами, керівництвом.

Структура комунікативних здібностей включає такі компоненти як перцептивний (здатність сприймати та інтерпретувати вербальні та невербальні сигнали, розуміти емоційний стан співрозмовника), інтерактивний (вміння встановлювати контакт, взаємодіяти, впливати

на інших), інформаційний (вміння чітко та зрозуміло передавати інформацію, слухати та розуміти інших) та регуляторний (здатність контролювати свою поведінку в процесі спілкування, ефективно управляти емоціями).

Комуникативні здібності військово-медичного персоналу мають свою специфіку, яка проявляється у таких аспектах: усвідомлення необхідності спілкування з пацієнтами, які перебувають у стресовому стані, мають бойові травми, ознаки посттравматичного стресу; комунікація в умовах обмеженого часу, високого рівня напруги, невизначеності; необхідність дотримання військової субординації та протоколів взаємодії; потреба в чіткій, однозначній комунікації, яка передбачає уникнення непорозумінь; необхідність управління власними емоціями та впливати на емоції інших в умовах високого емоційного напруження.

Виявлено, що у лікарів та медичних сестер військово-медичних закладів спостерігаються відмінності у прояві комуникативних здібностей. Медичні сестри часто демонструють вищий рівень комуникативних здібностей, що може бути пов'язано з особливостями виконання тих професійних ролей, які передбачають більш тривалий та безпосередній контакт з пацієнтами. Водночас, лікарі часто демонструють вищий рівень самоконтролю у спілкуванні, вміння чітко та структуровано викладати інформацію.

Організаторські здібності – це комплекс індивідуально-психологічних особливостей, які забезпечують ефективність організаційної діяльності, планування, координації, контролю. У контексті військово-медичної діяльності організаторські здібності набувають особливого значення, оскільки вони визначають здатність медичного працівника ефективно організувати надання медичної допомоги в умовах обмежених ресурсів, часового тиску та напруги, високої відповідальності.

Структура організаторських здібностей включає такі компоненти як планування (вміння визначати цілі, завдання, ресурси, часові рамки), мотиваційний компонент (здатність спрямовувати себе та інших на досягнення цілей), контрольний (вміння контролювати виконання завдань, коригувати плани) та лідерський (здатність впливати на інших, вести за собою, приймати відповідальні рішення).

Визначено, що організаторські здібності військово-медичного персоналу мають свою специфіку, яка проявляється у необхідності організації надання медичної допомоги в умовах обмежених ресурсів; потребі в швидкому прийнятті рішень в умовах невизначеності та високого ризику; необхідності координації дій різних спеціалістів та служб; потребі в адаптації до мінливих умов та ситуацій; необхідності ефективного розподілу ресурсів та визначення пріоритетів.

Визначено, що у лікарів та медичних сестер військово-медичних закладів спостерігаються відмінності у прояві організаторських здібностей. Лікарі часто демонструють вищий рівень організаторських здібностей, що може бути пов'язано з особливостями їхньої професійної ролі, яка передбачає прийняття клінічних рішень, керівництво медичними командами, планування лікування. Водночас, медичні сестри часто демонструють високий рівень особистісної стійкості та організаторських здібностей у контексті щоденного догляду за пацієнтами.

Особливу роль у структурі організаторських здібностей відіграє *толерантність до невизначеності* – здатність ефективно функціонувати в умовах невизначеності, непередбачуваності, швидкої зміни ситуації. Ця характеристика є критично важливою для військово-медичного персоналу, оскільки їхня діяльність часто відбувається в умовах високої стресогенності та ризику.

Результати дослідження комунікативних та організаторських здібностей персоналу військово-медичних закладів представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняння показників комунікативних й організаторських здібностей персоналу військово-медичних закладів

Показники	Медичні сестри (n=77)		Лікарі (n=49)		t	P
	M	SD	M	SD		
Комунікативні здібності	17,35	2,11	12,22	2,04	16,23	<0,001
Організаторські здібності	16,99	2,11	17,95	1,28	-3,73	<0,001

Аналіз отриманих результатів показує, що існують статистично значущі відмінності між медичними сестрами та лікарями за показниками комунікативних та організаторських здібностей. Медичні сестри демонструють вищий рівень комунікативних здібностей ($17,35 \pm 2,11$) порівняно з лікарями ($12,22 \pm 2,04$), і ця різниця є статистично значущою ($t=16,23$, при $p<0,001$). Натомість, лікарі показують вищий рівень організаторських здібностей ($17,95 \pm 1,28$) порівняно з медичними сестрами ($16,99 \pm 2,11$), і ця різниця також є статистично значущою ($t=-3,73$, при $p<0,001$).

Ці результати можна пояснити специфікою професійних ролей медичних сестер та лікарів у військово-медичних закладах. Медичні сестри частіше взаємодіють безпосередньо з пацієнтами, проводять більше часу біля їхнього ліжка, забезпечують догляд та емоційно насичену психологічну підтримку. Їхня робота вимагає постійної комунікації з пацієнтами, їх родичами та іншим медичним персоналом. Це сприяє розвитку комунікативних здібностей, здатності встановлювати контакт, проявляти емпатію та ефективно взаємодіяти з різними людьми. Лікарі, у свою чергу, більше зосереджені на діагностиці, прийнятті клінічних рішень, плануванні лікування та координації роботи медичного персоналу. Вони часто виступають у ролі керівників медичних команд, що вимагає розвинених організаторських здібностей – вміння планувати, розподіляти ресурси, керувати колективом, приймати рішення в умовах невизначеності та обмеженості часу.

Задля більш глибокого розуміння комунікативних здібностей персоналу військово-медичних закладів було досліджено регуляторні механізми спілкування, які включають самоконтроль у спілкуванні, вміння слухати та вміння викладати свої думки (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняння показників регуляторних механізмів спілкування персоналу військово-медичних закладів

Показники	Медичні сестри (n=77)		Лікарі (n=49)		t	P
	M	SD	M	SD		
Самоконтроль у спілкуванні	5,17	1,07	7,89	1,08	-16,58	<0,001
Вміння слухати	6,87	1,76	10,28	1,52	-13,74	<0,001
Вміння викладати думки	10,05	2,27	13,82	1,72	-12,48	<0,001

Аналіз даних показує, що лікарі демонструють значно вищий рівень самоконтролю у спілкуванні ($7,89 \pm 1,08$) порівняно з медичними сестрами ($5,17 \pm 1,07$), і ця різниця є статистично значущою ($t = -16,58$, при $p < 0,001$). Також лікарі показують кращі результати за показниками вміння слухати ($10,28 \pm 1,52$ проти $6,87 \pm 1,76$ у медсестер; $t = -13,74$, при $p < 0,001$) та вміння викладати свої думки ($13,82 \pm 1,72$ проти $10,05 \pm 2,27$ у медсестер; $t = -12,48$, при $p < 0,001$).

Ці результати можуть здаватися суперечливими, враховуючи вищі показники комунікативних здібностей у медичних сестер. Однак, їх можна пояснити відмінностями у змісті та спрямованості комунікативних процесів у медичних сестер та лікарів. Медичні сестри більше орієнтовані на встановлення емоційного контакту, підтримку пацієнтів, створення комфортного психологічного клімату, що вимагає відкритості, емоційності, чуйності. Натомість, лікарі частіше зосереджені на збиранні та аналізі медичної інформації, поясненні діагнозу та лікувальних процедур, що вимагає структурованості, чіткості, логічності та самоконтролю у спілкуванні.

Вищий рівень вміння слухати у лікарів можна пояснити важливістю цієї навички для діагностики – лікар повинен уважно вислухати скарги пацієнта, зрозуміти симптоми, розпізнати ключові моменти в описі стану здоров'я. Вміння чітко викладати свої думки також є критично важливим для лікарів, оскільки вони повинні точно і зрозуміло пояснювати діагноз, план лікування, можливі ризики та ускладнення як пацієнтам, так і іншим медичним працівникам.

Особливу роль у структурі комунікативних здібностей відіграє перцептивно-невербальна компетентність – здатність розуміти та інтерпретувати невербальні сигнали. Ця компетентність є важливою для військово-медичного персоналу, оскільки багато пацієнтів можуть мати труднощі з вербальним вираженням своїх проблем через біль, страх, травму.

На основі аналізу нами виділено ключові фактори, які формують структуру соціально-психологічної компетентності військово-медичного персоналу. Для медичних сестер можна виділити такі ключові фактори як:

- адаптивна міжособистісна компетентність (здатність ефективно взаємодіяти з іншими людьми, розуміти їхні емоції, адаптуватися до різних соціальних ситуацій),
- практична стійкість та організаторські здібності (здатність ефективно організовувати роботу, проявляти стійкість у складних ситуаціях, керувати своїми емоціями),
- невербальна чутливість та ефективна комунікація (здатність ефективно спілкуватися, розуміти невербальні сигнали, впливати на інших та бути відкритими до впливу).

Для лікарів можна виділити такі ключові фактори як:

- емоційна регуляція та життєстійкість у професійному контексті (здатність керувати своїми емоціями, долати стрес, зберігати професіоналізм у складних ситуаціях),
- рефлексивно-адаптивна компетентність (здатність до рефлексії, адаптації, реалістичного оцінювання ситуацій),
- життєстійкість у складних та проблемних ситуаціях (здатність ефективно функціонувати в складних і проблемних ситуаціях, проявляти стійкість, зберігати працездатність).

Описані фактори відображають специфіку професійних ролей медичних сестер та лікарів у військово-медичних закладах. Медичні сестри більше орієнтовані на безпосередню взаємодію з пацієнтами, забезпечення догляду, емоційну підтримку, що вимагає розвинених

комунікативних здібностей, емпатії, особистісної чутливості. Лікарі, у свою чергу, більше зосереджені на діагностиці, прийнятті клінічних рішень, що вимагає розвинених організаторських здібностей, емоційної регуляції, рефлексії, життєстійкості.

Висновки

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що комунікативні та організаторські здібності є важливими складовими соціально-психологічної компетентності персоналу військово-медичних закладів, які забезпечують ефективну професійну діяльність в умовах підвищеного стресу та невизначеності.

Аналіз емпіричних результатів дає підстави вважати, що у прояві комунікативних та організаторських здібностей у медичних сестер та лікарів є суттєві відмінності. Медичні сестри, зокрема, демонструють вищий рівень комунікативних здібностей, тоді як лікарі – вищий рівень організаторських здібностей та кращі показники регуляторних механізмів спілкування (самоконтроль, вміння слухати, вміння викладати думки).

У структурі соціально-психологічної компетентності медичних сестер ключовими компонентами є адаптивність, сенситивність у міжособистісній комунікації, стійкість до стресів, організаторські здібності. У лікарів – емоційна регуляція та життєстійкість у професійному контексті, рефлексивно-адаптивна компетентність, життєстійкість у складних та проблемних ситуаціях. Розвиток комунікативних та організаторських здібностей персоналу військово-медичних закладів опосередковує специфіку їхньої професійної діяльності та презентує відмінності у структурі соціально-психологічної компетентності.

Перспективи подальших досліджень пов'язані з емпіричною перевіркою теоретичних моделей соціально-психологічної компетентності військово-медичного персоналу, розробкою та апробацією програм розвитку комунікативних та організаторських здібностей, дослідженням їх впливу на ефективність професійної діяльності та психологічне благополуччя медичних працівників.

Література

1. Грись, А.М., & Максименко, С.Д. (2017). Практика роботи психологів із військовослужбовцями, що повернулися із зони АТО: досвід та перспективи. *Актуальні проблеми психології*, 15(11), 102-113.
2. Ніколаєв, Л.О. (2024). Технології коучингу як інструмент підвищення ефективності діяльності фахівців соціально-психологічних професій. *Питання психології: Вісник Національного університету оборони України*, 5(81), 126-134. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-24-81-5-126-134>
3. Хомич, Г., & Ткач, О. (2020). Стратегії надання психологічної допомоги клієнтам в кризових ситуаціях. *Збірник наукових праць Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди, «Humanitarium»*. Психологія, 44(1), 152-160. <https://doi.org/10.31470/2308-5126-2020-44-1-152-160>
4. Gholami, H., Sarhangy, F., Nouri, J. M., & Javadi, M. (2015). Nurses' communication skills in military hospitals. *Journal of Nursing and Midwifery Sciences*, 2(1), 40-45. <https://doi.org/10.7508/jnms.2015.01.006>
5. Hussain, Z., Rehman, M. U., & Khan, M. A. (2022). Doctors' Communication Skills in Military Hospitals—A Critical Analysis. *Pakistan Armed Forces Medical Journal*, 72(3), 1130-1135. <https://doi.org/10.51253/pafmj.v72i3.6437>
6. Gerras, S. J., Wong, L., & Allen, P. (2008). Organizational effectiveness and adaptability: Looking at the role of the organization's emotional intelligence. *Leadership in the U.S. Army*, 157-179.

7. Peterson, A.L., Baker, M.T., Moore, C.B.A., Hale, W.J., Joseph, J.S., Straud, C.L., Lancaster, C.L., McNally, R.J., Isler, W.C., Litz, B.T., & Mintz, J. (2019). Deployed Military Medical Personnel: Impact of Combat and Healthcare Trauma Exposure. *Military Medicine*, 184(1-2), e133-e142. <https://doi.org/10.1093/milmed/usy147>
8. Tkach, B., & Lunov, V. (2023). Neuropersonality of war-related stress in Ukrainians: prognostic value and possibilities of implementation for other countries in global war conflict. *SSRN (March 20, 2023)*. Режим доступу: <https://ssrn.com/abstract=4394207>
9. Wellington, T., Hunninghake, J., Nelson, V.S., Nelson, A.E., Sjulín, T., Chin, E.J., Pope, N.M., True, M.W., & Markelz, A.E. (2022). Developing Military Doctors: An Institutional approach to medical force readiness in graduate medical education. *Military Medicine*, 188(1-2), 16-20. <https://doi.org/10.1093/milmed/usac300>

References

1. Hrys, A.M., & Maksymenko, S.D. (2017). Praktyka roboty psykholohiv iz viiskovoslužbovtsiamy, shcho povernulysia iz zony ATO: dosvid ta perspektyvy [Practice of psychologists working with servicemen who returned from the ATO zone: experience and prospects]. *Aktualni problemy psykholohii – Actual problems of psychology*, 15(11), 102-113 [in Ukrainian].
2. Nikolaiev, L.O. (2024). Tekhnolohiyi kouchynhu yak instrument pidvyshchennia efektyvnosti diyalnosti fakhivtsiv sotsionomichnykh profesiy [Coaching technologies as a tool for improving the effectiveness of specialists in socioeconomic professions]. *Pytannia psykholohii: Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy – Questions of psychology: Bulletin of the National Defence University of Ukraine*, 5(81), 126-134. <https://doi.org/10.33099/2617-6858-24-81-5-126-134> [in Ukrainian].
3. Khomych, H., & Tkach, O. (2020). Stratehiyi nadannia psykholohichnoyi dopomohy kliyentam v kryzovykh sytuatsiyakh [Strategies for providing psychological assistance to clients in crisis situations]. *Zbirnyk naukovykh prats Pereiaslav-Khmelnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Hryhoriia Skovorody, «Humanitarium». Psykholohiia – Collection of scientific works of Pereiaslav-Khmelnytskyi Hryhoriia Skovoroda State Pedagogical University «Humanitarium». Psychology*, 44(1), 152-160. <https://doi.org/10.31470/2308-5126-2020-44-1-152-160> [in Ukrainian].
4. Gholami, H., Sarhangy, F., Nouri, J.M., & Javadi, M. (2015). Nurses' communication skills in military hospitals. *Journal of Nursing and Midwifery Sciences*, 2(1), 40-45. <https://doi.org/10.7508/jnms.2015.01.006>
5. Hussain, Z., Rehman, M.U., & Khan, M.A. (2022). Doctors' Communication Skills in Military Hospitals—A Critical Analysis. *Pakistan Armed Forces Medical Journal*, 72(3), 1130-1135. <https://doi.org/10.51253/pafmj.v72i3.6437>
6. Gerras, S.J., Wong, L., & Allen, P. (2008). Organizational effectiveness and adaptability: Looking at the role of the organization's emotional intelligence. *Leadership in the U.S. Army*, 157-179.
7. Peterson, A.L., Baker, M.T., Moore, C.B.A., Hale, W.J., Joseph, J.S., Straud, C.L., Lancaster, C.L., McNally, R.J., Isler, W.C., Litz, B.T., & Mintz, J. (2019). Deployed Military Medical Personnel: Impact of Combat and Healthcare Trauma Exposure. *Military Medicine*, 184(1-2), e133-e142. <https://doi.org/10.1093/milmed/usy147>
8. Tkach, B., & Lunov, V. (2023). Neuropersonality of war-related stress in Ukrainians: prognostic value and possibilities of implementation for other countries in global war conflict. *SSRN (March 20, 2023)*. Retrieved from <https://ssrn.com/abstract=4394207>.
9. Wellington, T., Hunninghake, J., Nelson, V.S., Nelson, A.E., Sjulín, T., Chin, E.J., Pope, N.M., True, M.W., & Markelz, A.E. (2022). Developing Military Doctors: An Institutional approach to medical force readiness in graduate medical education. *Military Medicine*, 188(1-2), 16-20. <https://doi.org/10.1093/milmed/usac300>

**COMMUNICATIVE AND ORGANIZATIONAL ABILITIES IN THE
STRUCTURE OF SOCIO-PSYCHOLOGICAL COMPETENCE OF
MILITARY MEDICAL INSTITUTION PERSONNEL**

Halyna Khomych

PhD in Psychology, Professor of the Department of Psychology

Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

30 Sukhomlynskyi Str., Pereiaslav, Ukraine, 08401

ghpsua@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8748-8165>

Melanie Vaisberg

Postgraduate Student of the Department of Psychology

Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

30 Sukhomlynskyi Str., Pereiaslav, Ukraine, 08401

melanie.vaisberg.mv@gmail.com, <https://orcid.org/0009-0009-2021-2741>

Abstract

The article examines the place and role of communicative and organizational abilities within the structure of socio-psychological competence among military medical institution personnel. The research establishes that socio-psychological competence represents an integrative characteristic of a personality, encompassing a system of knowledge, skills, aptitudes, and personal qualities organized into cognitive, emotional, behavioral, and value-motivational components. The study elucidates the specificity of professional communication in military medical environments, characterized by elevated stress levels, temporal constraints, necessity for military subordination adherence, and heightened responsibility for decision-making. Statistically significant differences between nurses and physicians have been identified in terms of key indicators of communicative and organizational abilities. The findings demonstrate that nurses exhibit a higher level of communicative abilities compared to physicians that correlates with the distinctive features of their professional role involving more prolonged and direct patient contact. Concurrently, physicians display superior organizational abilities relative to nurses, attributable to the specificity of their practice associated with clinical decision-making, treatment planning, and medical personnel coordination. The research synthesizes regulatory mechanisms of communication, wherein physicians demonstrate significantly higher levels of self-control in communication, listening skills, and ability to articulate thoughts compared to nurses. Based on the research results, key factors forming the structure of socio-psychological competence of military medical personnel have been identified, accounting for the specificity of professional roles. For nurses, such factors include adaptive interpersonal competence, practical resilience and organizational abilities, nonverbal sensitivity, and effective communication. For physicians emotional regulation and hardiness in professional contexts, reflexive-adaptive competence, and resilience in complex and problematic situations are outlined. Conclusions are drawn regarding the necessity of a differentiated approach to developing communicative and organizational abilities of medical personnel, taking into account the specificity of their professional activities.

Keywords: communicative abilities, organizational abilities, socio-psychological competence, military medical institutions, physicians, nurses, regulatory mechanisms of communication, professional activity.

Подано 31.01.2025

Рекомендовано до друку 18.02.2025